

جمعه — 15 حزیران 1928

جلد : 10

بشنجی سنه — نومرو 112

اداره خانه :

باب عالی جاده سنده اقدام

پوردی یاننده کی بناده

خصوصی دائره

صاحب و مدیری

محمد سیح

مجله شنجی

آبونه شرطری : سنه لکی

۲۵۰ ، آلتی آیلغی ۱۲۵ ،

فوق العاده نسخه لر ایچین

۵۰۰ و ۳۰۰ غروشدور.

مجموعه مزه یئتتجه طبعی تنسیب

ایدلمه یین اثرلر اعاده ایدلمز.

هر آبلک برنجی رادنه، شنجی کونلری جیبقار ، علمی ، ادبی ، اقتصادی ، صرئی مجموعهدور

دیکنس

اورمورنې
مقار

اولې
ترقيې

« دیکنس » نثرينه جبارت اېده مه دېکې
بر قاج قلم تجربه سندن صور کړا تام يکرمې
ايکې ياشنده قيصا برحکاي يازدي وجموعه لردن
برېنک مکتوب قوط سته آتدی . بر هافنا
صور کړا چيقان نسخې آلدېې وخت يازېښي
عيناً اوراده کوردی و چوق سه ويندی .
غني موفقيته ايکنجې بر تجربه داهابېدون
صور کړا « ئو نديغ قرونېدل » غږ نه سنده
هافناده معين بر اجرته کوچوک حکايه لرسره
پس نه منتظماً دوام ايدي . يازېرېنک انتشار
ايديکې ستونک باشلغه Sketches طاسلاق ،
قروکې « گله سني يازيور و د بوز Boz ، ديبه
مستعار بر امضا قو يووردی بويازيلر علی العموم
قير ، کوی ولوندره جياننک وجيز بر رتابولسي
ايدي . ايلک چيتان يازيولرېنک عنوانی « محله من » ،
« محکم مباحثي » ، « مکتب حوجامی » ، « جوان » ،
« متقا د قاپدان » کې شيردی . داهاصو کرالری
لوندره محنه لری کلدی . « سوقاقلر : صباح » ،
« سوقاقلر : کچه » ، « دکانلر » ، « او مذبوسلر »
« پارلنتو » ، « نيوگهت حبسخانه سي » کې
عنوانلره لوندره تي تصويره باشلادی . بو
يازيلرده « دیکنس » ک بوتون احتراصلری ،
سه ونجبري ، کينلری اوفاق مقياسده وا دي .
موفقيت آني اولدی . خصوصيه لوندره ليلر
شهرلرېنک قسماً رطوبت و سیدن متولد
غريب شعرېنک ، اک بسط اشايه بيله بر
« اسرار انکيزه » لک وېره ن سېسلي مجملده و هاسنک
بو قادر محنت و صميمته تصويرېدن چوق
خوشلانديلر . قوندورابو يافريقاسندن کچه
عودت ايدين کوچوک « دیکنس » اوجي
بوجانې اولمايان سوقاقلرده يالکزدولا شيرک
نه قوتلي تأثيرلر انطباعر آلمشدي ! خارجي
حيانده کې سيس ، ياغوره و رطوبته و داخل
حيانده کې اوجاق ياشي ، جای ماماسي کې
ايکې ضد منظر نلک اوريشال شعرېنې داهاکوچوک
ياشنده ايکن ، قاترلي اضطرابلر چوک
روحنک الهاميله ، نه کوزلر قاورامشدي !

دیکنس ، ايلک يازيولرېنک برنده لوندره
حقنده شويه سويله پور :
« لوندره سوقاقلرني ، حقيقي شمع شويه
تماشا ايده بيايلک ايچون قيش کچه لرنده
کورمه لي . لوش وخنرني اولان بوسوقاقلرده
ساجور يايلاق قادر فضيله دکل - آغياق
قالديرملي ايصلا تاجق درجه ده بر رطوبت ،
هر شيه طاقلوب قالان ، لامبالري داهاکو
پارلاق کوستره ، اطرافنده کې قوبوقارانقله
تضاد تشکيل ايده جک برصورتده تنوير
ايديش دکانلرک احتشامي آرديران اغير
وو قور برسيس واردر . بويله بر کچه ده
آونده بولونمق بختيار لفته نائل اولانلر حياتلرني
ممكن اولديني قادر « راحتي رنده » ياعقندن
باشقا برشي دوشونزلر ... »
بو « راحتي رنده » يعني انکيزه
تعبيره comfortable گله سي شمال خلقته
جنوب ومعتدل اقليملر خلقنک ادراک ايده ميه
چکي درين و آغير بر هيچان ورر ، معتدل
اقليملرک شعر عنصرلري داهازياده طبيعته دره
شماله دوغرو جيققدجه بو عنصرلر ياواش
ياواش اکسيلر . آق دکنز حوضه سنده
بولونان اقليملرک برېسنده مثلاً بهارک اک
روقتي ردرورنده برکول ويا بر کراز باغچه سنک
روحلره وريدکي آتشي الهامله ياز دورنده
برقايي آغاي آتنده طولانان صاريشين
خوليار اسقوجياده ، اسقاندباوياده عيني
شدت و عيني صميمته دکل نهايت صني
و جبري در . بوکا مقابل سته نلک بويوک بر
قسمنده نصبي ياغوره قاز ، بوز ، فريطينا
وسيس اولان مملکتلرده ايسه بوتون راحتي
comfort تأمين ايديش ، طبيعتک ديشار
پدېکي شدتلي تظاهريني تعديل ايده جک بر
آهنک و انتظامده سوله منش و بزغش بر
آوده فيقريديان برچاي ايپريکنک قارشيسنده
پک آز کوش کورمش کوزه لاکلرک وريدکي
صوالهون ، ماط فقط درين و ايچين ايچين
جوشان بر الهام و وقور بر شعر واردر .
داهاکو شالده بولونان مملکتلرده حالا بو
قبيل شعرلر رواجده اولديني وخلقک روحنه
— 1800 —

داهامونس کلديکي حالده آشاي يوقاري عيني
جوغرافي وضعيته بولونان انکلتزده برچوق
خارجي تأثيرلره خلقک حسلرني اوقشايلاق
الهاملر محسول آزالش و « کورنهک =
Snobisme » جريانيه خلق يورنده هيچ
بر وقت حقيقي بر صورتده کوروب حس
ايده ميه چکي تصويرلري و يازيلري اوقومايه
باشلامشدي . بر لوندره لي ايچون پورتاقال
آغاي وواچا جلرند تشکيل ايتش بر قورو
اسکي بر تعبير يزله « دورادور » و مهم برشيدر
ايشته بو سيلردندرک دیکنسک « بوز »
امضاسيله جيتان داهاکو ايلک يازيلرته خلق
کتله سي بردنبره قولاق قابارتدی . چونکه
بويازيلرده لوندره برلشمش قانادالي بر
دلبرک قيش باغچه لرنده ييشمش هندستان
جوزي آغاي آتنده کې ماجرالري دکل ،
حقيقي لوندره و حقيقي لوندره لي واردي .
« Sketches = طاسلاق ، قروکې »
عنواني وريدکي يازيلرک کوردکي رغبت
اوزرنه دیکنس مجموعه وغږ نه لرده متفرق
يازيلر يازمقندن وازچکېرک کتاب يازمغه قرار
وړدی و استه نوغرافي ترک ايدي . بو
صبرالرده ، قهرمانلر اسملي کتابيله و فرانسز
اختلاله دار يازديني اثرله مشهور انکليز
حکيمي « قارلايل » دیکنسي کورمک ايشته دي ؛
واوني کندينه برضايفنده قديم ايندېردی .
« قارلايل » دیکنسي شويه تصويرايديور :
« پارلاق مای کوزلو ، ذکي ، فوق العاده
مقوس قاشلي ، بويوک آغزلي ، متحرک
وافاده لي سپالي کوزل و کوچوک برکنج ،
سوز سويلرکن کوزلري ، قاشلري ، آغزي
نوحاف بر صورتده حرکت کليور »
في الحقيقه دیکنسي يکرمي ياشنده طانيش
اولانلرک جمله سي ادبي تصويرايديورکن « متحرک
سپالي ، کوزل و کوچوک برکنج » ديبه
تصوير ايديبورلر .
دیکنسک کتاب يازمغه قرار وريدکي
صبرالرده پک رغبتده اولان « سه پور =
Seymour » اسمنده کې رسام وقار قاتورجي ،
طابع « چاپ من » و « نل » مراجه ته دیکنس

یارانیا، امشدی . پک آز بر زمان صوکارا
بویازیلر اوقادار رغبت مظهر اولدی کک بونون
لوندردمه بوندن باشقا برشیندن بحث ایدیلرور،
صاحبیلر ماللارینی مدح ایتمک ایچون اولنره
« پتیق وویک » و « سام و هلالر » اسمینی
قویورلردی برنجی نسخه دوت یوزعدد
یاصیلاشدی . اون بشنجی نسخه ایچون داها
نشر اولونمادن اول قرق بیکندن زیاده طالب
واردی . موفقیتم تام و قطعی ایدی .

بو کتابلارک بویوسک - یوده بولونان
کیسهلره علی العاده دکان مستخدمیلری
طرفندن دخی عینی آرزو وایستهکله اوقو .
نویوردی . « قارایل » اولمک اوزره اولان
برحسانلرک « ناصیل اولسا برقاچ ساعت داها
یاشارم ؛ (پتیق وویک) لک صوگ نسخه سنی ده
کورمه یلیرم . دیدیکینی برپایسک روایتنه عطفاً
نقل ایدیور .

بوموفقیتم و رغبتک سبیلرینی بر آرنخیل
ایدلم : « مستر پتیق وویک » قلوبی عنوانیه
یازیلان یازیلر یارانیلان تیپلرده باشلانماید
آلایدن باشقا برشی یوق کی ایدی . کولدوریمی
برتیپ اولان « پتیق وویک » صوکرالری
یاواش یاواش حسلی وشفقتلی رشخص اولاراق
تخیلی ایتمک باشلادی . بو یازیلرله یارانیلان
و تصویر ایدیلن تیپلر و محیطلرده ، اون
سکزنخی عصرده موجود اولوب بر آرائق
مادیلک سیلنه قاریشان مونس و مشفق بر
« انکلیزلرک » یعنی « روستائی » ، بسط ذوق
واکنجهلر ، جوجوقجه تاتی و قبول ایدیلان
سعادتلر ، صاف و بر آزده کولونج عشقلر ،
همجنسینک اضطراب و آلمنه علاقه ، متقابل
وغریزی برحرم و تساند کی اینی واصل
شیرله مشبوع بر « انکلیزلرک » کندینی
کوستردی . محرک حقیق و صمیمی ضرورتده
انسانلری سهویدیکی کور و لوبور ، کندیسنه متداراق
کوستربایوردی . بونکله برابر یازیلرده غایت
کسکین عھول اکسیک دیکلیدی . فقط
دیکنسک چاندینی تیپلرک فالقاری و هجوم
لیاقتلری اوقادار بارزدی که کیسمه « عجباً
بینی قصد ایدیور ؟ » دیه تردده و شوب

ایلمک نسخه سنده یارانیلان تیپ فرانسلرک
« پرودوم = Prud'homme » ی ایله
اسپانیولرک « دون کیشوت = Don
Quichotte » بی آکدربریوردی . چونکه
« پتیق وویک » تیپنده « پرودوم » لک صافانی
وعقلانی ایله « دون کیشوت » لک ظالمه
قارشى مظلوملری حمایه غیری ، جاقلی
جسارتی واردی .

هر بری باشلی باشنه برحکابه اولان بو
سهری ایدم بر نسخه نشر ایدیور .
دیکنسده ، بر نسخه جیقدون صوکارا
ایکینجی ایچون حاضر اقمده بولونق ایستین
طالبکم متدایاً تضیقته معروض قالیور و نه
یابجغنی شاشیریوردی . چونکه باشلادینی
شیک مابعدینک وصوکنک نه اولاجغنی
یلمیوردی . هیچ بر بلان یامامشدی ؛
یالکز غایت واضع تیپلر کربریور وهان
یازیوردی .

« مستر پتیق وویک » لک ایلمک نسخه می
بویوک بر رغبت مظهر اولمادی . ایکینجی
نسخه دن صوکراده ذاتاً بر آز قاجیق اولان
رسم « سهور » انخار ایتدی ؛ طابعلرده
بر آرائق بواشی ترک ایتمی دوشوندیلر .
صوکارا « فیز = Phiz » اسمنده بر رام
بولدیلر و دوام ایتدیلر . خلق یاواش یاواش
« پتیق وویک » ایله اولمک دوستلری اولان
تیپلری و خصوصیه « پتیق وویک » ی غایت
ماهرانه برصورتده آلدانان قومیک « جینفل »
تینی چوق خوش بولمایه باشلادی . بشنجی
نسخه ده دوغرو دیکنس یاراندینی یکی مودا
« دون کیشوت » لک « سانچو پانسا = Sancho
Pança [*] » می ارمایه یلک فرقه واردی
و درحال « سام و هلالر = Sam Weller »
اسمده نفیس براراشاق تیپ یاراندی .

« سام و هلالر » تیپنک کربیدی رغبت
آنی و حدودسز اولدی . چونکه انکلیز
رومانجیلغنده ، اون سکزنخی عصرده پیشین
رسم و مزاج محرری « هنری فیلیپس » دن
صوکارا بو طرزده یازی یازنامش و تیپلر

حقدنکی حیرت و تقدیرندن بحث ایتدی
ویابجغنی برقاچ قروکی اوزرینه یایلریا ماسنی
ایتمدی . او زمان « نه مرود قلوب » دیه
بجهریکسز و مهارتمز اسپورجیلردن مرکب
برقلوب واردی . « سهور » بوقلوبی هدف
انخار ایدمک آتدن دوشمه ، توفه کطومتاسنی
یلمه بن آجی ، صوده بوغولاق اوزره اولان
یوز کچ کی موزوعلر اوزرندن توحاف توحاف
رسملر یامیق ایستدی . فکری ، دیکنس
بکندی . فقط پایلمش رسملره کوره یازی
یازمقدن زیاده کندی یازاجنی یایله کوره
« سهور » لک رسم یاماسنی ایستدی .

ایشته پک مشهور « مستر پتیق وویک »
سهریمی بوسیله ایله میدانه کلدی . رسامک
مراجعتی ، کندینی کوسترمک اوزره بولونان
دهانک ایلمی ده دغرو حله ایتمه وسيله
اولدی . بویوک « نعتکارلرک » جونی حقدنمه
بویله اولمش . هر هانکی بر تصادف اولنری
موضوع انتخابی تردندن قورتارمش وایلری
آغمشدر ، بر آق توروک طورى و وضعیتی
« شکسیر » ، « مولیر » ، اثرلنده لک جانلی
برتیپ یارنامایه وسیله اولمشدر . « مکیل آتزه »
اکی ایلیکنه برمرمر کتله سنک دوروشندن
آلدینی الهامله وضعیت و برمشدر .

« مستر پتیق وویک » سهریسنک ایلمک
نومروسی رسام « سهور » لک تکلیفی وجهله
برقلوب تأسیسینک حکایه سندن عبارتدی .
بونده « مستر پتیق وویک » ایله دوستلری
« مستر توب مهن » ، « مستر وینل » ،
« مستر سنود غراس » لک لوندره جوارنده
آوه واسپورجیلغه دائر تدقیقاته کیدوب
مشاهدیلرینی قلوبه سیدیرمعلری قرار ویریلن
برجسه تصویر ایدیلور . دی . بویلمک نسخه ده
رسام طرفندن « مستر پتیق وویک » لک ،
کوزلوقی ، بیاض یلمکی ، دار کولوتی ،
کوجوک قاریتلی و قوللرله غایت صاف بر وضعیتده
جه کتنگک انکارنی قالدیران بر آدم اولاراق
تصویر ایتدیکى و بر داها اونوتولماجاق اولان
رسمی جقمشدی .

« مستر پتیق وویک » سهریسنک بو

[*] مشهور دون کیشوتک اوشانی ..

یولچی و یولار

یولارمه قارائلق داغلر کبی ، آله موم ،
ایشیمله چاتلایان داغلرده یوروپورم .
یولار ، بر تولو کبی قاس قانی اوزانیور ..

سوندی موم ، اوزون یولار چار ااولدی بوت کبی .
یولار که اوزتاسندن یازیلان تابوت کبی ،
ایچنده صوک بولجوتک حیاتی اوزانیور .

آزیورم یولارده قاب ایتدیکم یاری ،
یازمک کور صاچنی ، مومک ایشیقترنی ،
کورمه یورم ؛ کوزارم ایچنده بریشتن قور ..

الهامی

حیات سورمهک مجبور ، قابا مخلوقلر الله
خیرالانان ؛ بونلره رغماً تمیز و اصیل قللايه
موفق اولان کوچوک بر ارکک چوجوق که
دیکنسک کندیبی در . بوچوجوق « اولیور .
توویست » و « داوید قوپره فیلده رومانلرینک
قهرمانی در . دیکری ایجه ، ظریف ، وقور
بر کنج قیز اولان « میس مری هوغارت » که
« آتقادکانی » روماننده کی کوچوک « نل » ،
« داوید قوپره فیلده » ده « آغنه » ، کوچوک
« دوریت » روماننده « دوریت » اولان
قادین تیپلرنی تشکیل ایدر . « ستمدل » ،
« تولستوی » الخ کی باشلیجه محرور و مانجیلرک
اثرلرنده کی الک جانلی شخصلر محررک خیال
والهامنه تأثیر باعش بر کیسه نلک ویا کندی
حسنک مختلف طرز و شکلده افاده می در .
هر محررک اثرلری اطرافنده کندی بنلکندن
مهم بر شی دور ایدر دورور . اکثر یاده
بو ، یا پک درین وجدی برشفقته سوتیش
بر مخلوق ، یاخود پک قوتلی انطباعلر براقش
بر حس اولوب سنلرک تأثیریه ظاهر مختلف ،
باطناً عینی هویت اولارک یاشانیلیر .

انور شازی

اون یدی یاشنده وقور و لطیف بر کنج
قیزدی . پک آز بر زمان صوکرا دیکنس
آرزو ایتدیکی حقیق قادین تیپنی بالدرزنده
بولدی ، اونی سودیتلک فرقه واریدی .
بو حادثه اوزرندن چوق کچمیدن بر آقام
تیارودونوشی « میس مری » آتی وماهتی
آکلاشیلما یان بر حاستالنه طوتولدی . و بر
قاج ساعت ظرفنده رفات ایتدی . دیکنسک
کدری چوق مدھش اولدی . هاته لرحه بر
سطر یازی یازامادی . « پیق وویک » ک
نشری فاصله یه اوغرادی . وقمهدن چوق
صوکرا محرملرندن برینه یازدینی بر مکتوبده
اضطرار بندن ، کدرندن بحث ایدرکن :
« کزینیرکن ، حتی اوپورکن بیله بو بووک
کدری ، بو آغیر ضربه یی بر لحظه اولسون
اونوتام یورم ... شیمدی او شن ، مسعود ،
صادق بر آرقاداش اولارک ، فکرلریمی ،
هیجانلریمی ، هیچ بر کیسه نلک یاپامایجی بر
صورته ، بسله پک آرامزده بولونسا ایدی
بو مکمل سعادتنک دوامندن باشقا بر شی
ایسته مزدم ... دیبور . وفاتنده اونک پاننه
کوموله سنی آرزو ایتدی . سنلردن صوکرا
یازدینی بر مکتوبده ینه اونی آکارکن :
« هافانلرحه اونی هر کچه رؤیامده کوردم ،
اوقادار ساکن و اوقادار راحتق ویره بر
حال که هر آقام یاتادن اول خاک ک ینه
بی زیارت اتمه سی آرزوسندن کندیمی
آلامام ... دیدیکی کبی اولدیکی سنه بیله
بروسیه ایل « اودانما فکرمده » اونک خاطر می
بکا قلبه مک ورر ؛ شلری کبی پک لزوملی بر
شیدر » دیمشدی . « میس مری هوغارت » ک
دیکنسک اثرلرینه تأثیری چوق بووک اولمشدر .
اثرلرنده کورولن چوق کنج ، چوق لطیف
وهر جهندن چوق مکمل کنج قادین تیپلری
سودیکی وضایع اونی بر تورلو اونوتامادی
بالدرزندن باشقا بریسی دیکلر .

هر محررک حیاتنده بویه جوزولز حسی
باغلرله باغلی بر خارمار وارد . دیکنسده
بو حال ایکی در . بری بدبخت ، چوق قانی بر

محرردن صوغوم یوردی . بالعکس بو یازیلر ،
فنائی و فنائی تصنیف ایدوب تمیز خلقت
اوکنه قوی یورد . ایشته بویه دیکنس
بر قاج آی ظرفنده اومولماز بر صورتده مشهور ،
و یازاندینی « پیق وویک » ایل « ساس
ولهلر » تیپلری انکلیز ادبیات واجبایاتنده
اونوتولماز اولدی . داهای بر قاج سنه اولکی
چوجوقل قاجنده پک مضطرب اولمش ،
حیاتک شفقته محتاج بر زمانده جیشیل یازالره
یازالامش اولان دیکنسده بو شهرتدن پک
حقلی بر صورتده استفاده ایدیور و سونیوردی .

بو وقادر چابوق و چوق شهرتک بر محرر
ایچون هم فایداسی ، همده ضرری اولاییلر .
فایداسی شود . که عجباً ناصیل تلقی ایدیلر کچمک ،
نه دیبه جکلر ؟ قیلندن ترددلر و جیکنه لرله
روحنده کی صنعت استعدادینه جبری جریانلر
و برمه کالقاموب ، موفیتک و بریدیکی جسارت
و سربستی ایله الهام و قرحه یی طبیعیلکدن
انحراف ایتدیرمز . ضرری ایسه کینش بر
رغبت اولیه سرخوشقلر و سونجیلر و برکه
محرر طوتدینی بولده پک کوجلکه دوام ایده بیلیر .
چوق بووک بر اوقویچی کتله سنک خوشنه
کینتمک ، اکثر بر محرری ، علی العاده لکه مجبور
ایدر . بو حال طبق طلبه سی چوق بر صنفک ،
معلومات و مکتسباتی الک آز اولان طلبه
زمره سنک سوسیه سنه ایتمک مجبور اولوشنه
بکزه ر . دیکنس معنوی شهرت و موفیقندن
زیاده مادی و تقدی موفقیته محتاج ایدی .
بناء علیه بویه بر سویه دوشمک تله کیسی
واردی . فقط اوه یکر می درت یاشنده قازاند
ینی بوشهرته تام معناسیله لایقدی . دیکنس
طوتدینی بولده ایلالمادن ، بالعکس بوسکه لرک
یورودی ، یورومه سنی بیلدی .

« پیق وویک » سه ریسنک نشری ائاشنده
دیکنس غزنه آرقاداشلارندن « ستر هوغارت »
اسمنده بر یسنک قیز یله اولمشدر . زوجمه سنک
بر قاج قیز قارده شی داهای واردی . بونلردن
بریسی ، « میس مری هوغارت » ، یکی
اولیلرله برابر اوطوردی . « میس مری »